

Juli Minoves Triquell:

Segles de memòria,

Andorra: Conselleria d'Educació i Cultura 1989,

ISBN 9991390278, 121 p.

(Premi Fiter i Rossell 1988)

L'autor: un jove universitari andorrà, estudiant a la Universitat de Fribourg de Suïssa. El llibre: una novel·la - que compleix amb la primera vocació d'una novel·la, que és, com diu l'autor, divertir el lector. Però cal afegir: tot informant-lo sobre alguns fets importants de la història d'Andorra i fins i tot emocionant-lo amb la tendresa d'una contalla d'amor.

Ni són gaire freqüents les obres literàries editades a Andorra, ni són gaire nombrosos els estudiants de vint anys que escriuen novel·les. I aquest primer assaig de l'amic Juli Minoves és, decididament, un esforç reeixit.

«Quan em va passar pel cap» - diu una nota de l'autor - «la idea d'escriure una novel·la, la primera de les meves preocupacions fou la d'escollir un tema que fos adient a la meua inspiració. El fet que aquest any festegem el setè centenari de la signatura del segon pariatge, complement del primer text constitucional d'Andorra, establert l'any 1278, fou decisiu: havia de fer una novel·la històrica que donés relleu a aquests fets tan essencials pel desenvolupament de la meua contrada com a país independent.»

¿Una novel·la històrica, doncs? Sí i no. Un escriptor jove, a desgrat de la revifalla que coneix avui dia el gènere «històric», no es pot posar a novel·lar com ho feien els romàntics, amb personatges del temps passat i amb l'anacronisme que significa dibuixar-los amb els nostres sentiments actuals. En Minoves ha trobat la fórmula adequada en la ciència-ficció: la parella supervivent d'un cataclisme atòmic es veu projectada,

no en el futur, sinó en el passat. Així el protagonista pot viure els esdeveniments del segle XIII i els del segle XVIII sense perdre la seva mentalitat d'un home de finals del segle XX. En situacions tan diverses com la lluita entre el comte Roger-Bernat de Foix i el bisbe d'Urgell (1277) o la Revolució francesa, en Joan Mirtell, cònsol major d'Andorra la Vella en 1999, pot fàcilment proposar solucions d'avenir. Car tant ell com en Minoves coneixen la història andorrana que s'han proposat d'enaltir.

És ben clar que la primera motivació que ha tingut l'autor, és la de retre homenatge al «miracle històric andorrà», a aqueixa pàtria pirenenca, filla afortunada d'una petita guerra feudal i de la concòrdia prudent que hi posà fi en 1278. «Amb diplomàcia i seny», els andorrans han sabut mantenir des de llavors un país sobirà, que conserva aquell estatut jurídic, tot vivint plenament en la política i l'economia del nostre segle. L'encert de l'autor és de situar els desplaçaments temporals dels seus herois en moments estratègics, per a obtenir-ne una visió global dels fets que han forjat les institucions d'Andorra. Hi ha en *Segles de memòria* un alè de nacionalisme andorrà que em plau de subratllar i de saludar amb respecte.

Per a fer funcionar la màquina de rescatar el temps calia tanmateix un motor. I el novel·lista no recorre pas a una ficció purament científico-tècnica. La veneració d'en Joan envers el seu pare és el lligam que l'uneix com una arrel profunda a la terra andorrana. I el marc de metall d'un retrat del pare, que se'n vol endur quan fuig de la catàstrofe imminent, n'és el símbol i alhora el detonador que dispara els protagonistes a través dels segles i els desvetlla cada vegada en aquell mateix prat, sota el roure, a la vora del riu, a la parròquia d'Encamp.

I per a donar a la narració més densitat novel·lesca hi ha l'amor dels dos supervivents. Un amor que l'autor fa sorgir, desenvolupar-se i arribar a la plenitud «amb una discreció entre ingènua i irònica» - com remarca en el pròleg Joan

Triadú - i en una lenta maduració que per a ells dura anys i que en la trama de la ficció resulta ser de segles.

En Joan i la Roser, com els Deucalió i Pirra de la mitologia, són salvats del diluvi de foc atòmic per a ésser els darrers testimonis d'un món desaparegut. Però no en recomencen la vida; reviuem un passat des de la posició ambigua d'un futur inexistent, puix que l'explosió ha anorreat el present. I aquest estat d'apesantor en el temps els dóna el dret de fer veure als homes la follia de llurs guerres - les que es feien amb armes de tall i les atòmiques - i la trista vanitat dels egoïsmes suïcides. Així l'aventura dels nostres herois comporta també un missatge a la humanitat amenaçada en la seva pròpia supervivència - un missatge que es fa explícit en epíleg de la novella.

¿Massa ambiciós el projecte per a una obra primicera? Potser sí. Però ésser ambiciós no és cap mal per un jove escriptor. I l'enginy amb què organitza l'entrellat de l'acció compensa el que hi pugui haver d'ingenuïtat juvenívola en l'escriptura i d'excessiu en el múltiple propòsit. Al cap i a la fi, la lectura n'és instructiva i divertida. I en això hem quedat que consisteix la primera funció d'una novella.

Ramon Sugranyes de Franch
(Fribourg de Suïssa)